HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והגדול יוצא בה דרך [א]עראי חייבת בציצית אין הקטן מתכסה בו ראשו ורובו אע״פ שהגדול יוצא בה עראי פטורה וכן לענין כלאים והוינן בה מאי וכן לענין כלאים אילימא וכן לענין איסורא דכלאים והא אנן תנן א) [ב]אין עראי בכלאים ואמר רב נחמן בר יצחק וכן לענין סדין בציצית אלא מאי פטורה הטיל למוטלת א] והא אמרה רבי זירא חדא זימנא ב] ב)חדא מכלל דחבירתה איתמר ת״ר טלית כפולה חייבת בציצית ורבי שמעון [ג]פוטר ושוין שאם כפלה ותפרה [ד]שחייבת תפרה פשיטא לא צריכא דנקטה בסיכי רבה בר הונא איקלע לבי ג] רבא בר רב נחמן חזייה דהוה מיכסי ד] טלית כפולה ורמי ליה חוטי עילוי כפילא איפשיטא ואתא חוטא וקם להדי רישיה אמר ליה לאו היינו כנף דכתב רחמנא באורייתא אתא שדייה איכסי גלימא אחריתי אמר ליה מי סברת ג)חובת גברא הוא ד)חובת טלית הוא זיל רמי לה לימא מסייע ליה ה)חסידים הראשונים כיון שארגו בה שלש היו מטילין בה תכלת שאני חסידים דמחמרי אנפשייהו ופליגא דמלאכא דמלאכא אשכחי׳ לרב קטינא דמיכסי סדינא אמר ליה קטינא קטינא סדינא בקייטא וסרבלא בסיתוא ה] ציצית ו)של תכלת מה תהא עליה אמר ליה ו] ענשיתו אעשה אמר ליה בזמן דאיכא ריתחא ענשינן אי אמרת בשלמא חובת גברא הוא היינו דמחייב דלא קא רמי אלא אי אמרת חובת טלית הוא הא לא מיחייבא אלא מאי חובת גברא הוא נהי דחייביה רחמנא כי מיכסי טלית דבת חיובא ז] כי מיכסי טלית דלאו בת חיובא היא מי חייביה רחמנא אלא הכי קאמר ליה ◦ ח] [ה]טצדקי למיפטר נפשך מציצית אמר רב טובי בר ט] קיסנא אמר שמואל כלי קופסא חייבין בציצית ומודה שמואל ז)בזקן [ו]שעשאה לכבודו שפטורה מ״ט [1]אשר תכסה בה אמר רחמנא האי לאו לאיכסויי עבידא בההיא שעתא [ז]ודאי רמינן ליה משום [2]לועג לרש חרף י] עושהו אמר רחבה אמר ר׳ יהודה טלית [ח]שנקרעה יא] חוץ לשלש יתפור תוך שלש לא יתפור תניא נמי הכי טלית שנקרעה חוץ לשלש יתפור תוך שלש רבי מאיר אומר לא יתפור וחכ״א יתפור [ט]ושוין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר ובה תכלת ותולה בה [י]ושוין שמביא תכלת ממקום אחר ותולה בה

ובלבד

והגדול יוצא בה עראי. שאינו בוש לצאת בה יב] לשוק: **אילימא וכן לענין איסורא דכלאים.** דאי אין קטן מתכסה בה אין בה משום כלאים אם נארג בה כלאים: **והתנן אין עראי בכלאים.** כלומר אין דין עראי בכלאים שאע״פ שאין הגדול יוצא בה עראי יש בה משום כלאים אם נארג בה כלאים: **ואמר רב נחמן.** מאי וכן לענין כלאים וכן לענין סדין בציצית יג] אלמא ציצית בטלית שאין בה שיעור יש בה משום כלאים: **אלא מאי פטורה.** דקאמר לעיל [מ:] ואפילו בטלית פטורה כגון הטיל למוטלת יד] דכי שריא רחמנא כלאים בציצית לגמרי איסתרו טו]: **חדא זימנא.** לעיל [שם] הטיל למוטלת כשרה וכיון דמתכשרא בהנך בתראי וכל שכן בקמאי אי הוה פסיק לבתראי פשיטא דאין בה משום כלאים דהא כולה ציצית מיקרו: **חדא מכלל חברתה איתמר.** מכלל דהטיל למוטלת כשרה איתמר הך דכלאים: **טלית כפולה.** שהיתה ארוכה כשתים וכפלה: **ורבי שמעון פוטר.** שאם תפשט נמצאת ציציות באמצעיתה: **שאם (א) תפרה חייבת.** דלא תפשט: **דנקטה בסיכי.** ברוק״ש. ל״א תפירה רחבה בשטי״ר וקשיא לי הא דאמר בסוף הקומץ (לעיל לז: ע״ש) האי מאן דחייטיה לגלימא כו׳: **איפשיט.** הטלית היו טז] ציצית באמצעיתה שהיתה יז] ח)רחבה כפלים בקומתו והיתה כפולה והכפל מוטל על ראשו ושני הראשין של טלית למטה מאחוריו ושתי ציציות היו ט)בקרן האחד ושנים בשני ראשי הכפל מקום שארכו כלה יח] וכשנפשטה היה (ב) חבוי כולו בה ונמצאו שתי ציציות של כפל באמצע הטלית כנגד ראשו של רבא: **לאו היינו כנף.** דהא באמצעיתה עומדין: **מי סברת חובת גברא הוא.** לקיים מצות ציצית באחת מהן דתיפטר בהך אחריתי: **חובת טלית הוא.** ואפילו יט] עשר יש לך טעונות ציצית כ]: **מסייע ליה.** דחובת טלית הוא: י)**הראשונים כו׳.** ואי חובת גברא הוא למה לה ציצית עד שיתכסה בה: **ופליגא דמלאכא.** כא] כ)דרבה בר רב הונא דהמלאך אומר דחובת גברא היא: **דמיכסי סדינא.** דלא הוה ליה ציצית כדאמרינן לעיל [מ:] משום כסות לילה: **סרבלא.** כגון אותן שלנו שהן עגולין ואין לה אלא שני כנפים [למטה] דפטורה מציצית: [**סרבלא.** מנט״ל בלע״ז]: **הא לא מיחייבא.** הן טלית דסדין ודסרבלא ומאי איכפת ליה: **נהי דחייביה רחמנא**כב] **כי מיכסי טלית בת חיובא.** הראוי ל)לציצית כג] חייביה רחמנא (ג) לגברא לאהדורי בתר טלית כד] דחיובא ולאכסויי בה מי [חייביה]: **אלא הכי קאמר ליה טצדקי למיפטר עצמך מציצית.** תבקש תחבולות לפטור עצמך מציצית. טצדקי תחבולות וחבירו בבבא קמא בפרק הכונס (דף נו.) כל טצדקי דאית לה למיעבד עבדה: **כלי קופסא.** טליתות הראויין לציצית אף על פי שמקופלת ומונחת בקופסא חייבת בציצית דהואיל ועומדת היא להתכסות בה אשר תכסה בה קרינא ביה: **לכבודו.** לתכריכין: כה] **בההיא שעתא.** כשלובשין אותו למת: **ודאי רמינן ליה.** מטילין ביה ציצית דאי לא רמינא דמי כליעוג כלומר איפטר ליה ממצות: **חוץ לשלש.** למעלה משלש אצבעות משפת הכנף: **יתפור.** ולא חיישינן דילמא פייש מידי מן חוט כו] התפירה ויניחם ויוסיף עליו עד ד׳ חוטים לשם ציצית ואיכא תעשה ולא מן העשוי דהא חוץ לג׳ לא חזו לתלות ציצית כדאמרינן לקמן [ע״ב]: **בתוך שלש.** הראוי להניח שם ציצית: **לא יתפור.** דהכא חיישינן להכי כדפרישנא: **ממקום אחר.** מטלית אחרת ויש בה תכלת ותולה בה משום דעל כנפי בגדיהם [במדבר טו] בעינן וכנף זה לא היה מבגד זה בשעת עשיה: **ושוין שמביא תכלת.** מתיר ציצית מטלית אחרת ותולה בה דהכא ליכא ולא מן העשוי דהא נריך לחזור ולכורכה ולתקנה כאן כבתחלה:

דאמרינן לקמן (דף מג.) טלית שאולה כל ל׳ יום פטורה מן הציצית מכאן ואילך חייבת ואפי׳ של כלאים ואע״ג דפטור מדאורייתא דאין לחלק כיון מ) דלגבי גברא דהוי דידיה ליכא כלאים וכן לנשים והא דאמרינן (לקמן מג.) גבי הכהנים נהי דבעידן עבודה אישתראי שלא בעידן עבודה לא לא דמי כלל דהא כתיב (דברים כב) לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך לומר שבמקום גדילים תלבש שעטנז משמע דכל לבישה שרא רחמנא כז] ועוד דבטלית שעשוי להנאתו חייב הכתוב כלאים אבל בגדי כהונה לא לביש אלא בעידן עבודה ועוד אומר ר״ת דבגדי כהונה נמי שלא בעידן עבודה שרו והכי קאמר נהי דבעידן עבודה אישתראי כלומר המיוחדים לעבודה שלא בעידן עבודה כלומר אותם שאינם מיוחדים לעבודה לא איסתראי וכן מוכח בתוספתא דכלאים דתניא בגדי כהונה ובגדי כהן גדול אין בהם משום כלאים בגדי כ״ג שיצא במדינה חייב במקדש בין לשרת בין שלא לשרת פטור וצ״ע אי לילה דומה למדינה דחייב וי״ל דחייב מדרבנן והיא עובדא דשמעון הצדיק פרק בא לו (יומא דף סט.) דעת לעשות לה׳ הפרו תורתך בדרבנן נמי שייך הפרה מיהו לא משמע הכי אלא נראה טפי דחייב מדאורייתא ואין לדמות נ) ס) מקומות למדינה דבמדינה ליכא שום היתר ותדע דהתם לא מפליג בין שעה הראויה לשרת לשעה שאינה ראויה לשרת והא דאמרינן פרק בא לו (גם זה שם) גבי בגדי כהונה שמקפלין אותן תחת ראשיהן דלאו דווקא כח] [תחת ראשיהן אלא ע) שלא כנגד ראשיהן] משום כלאים היינו בהצעה דלא דמי ללבישה דשרא רחמנא אבל גבי ציצית אין לחלק בין הצעה ללבישה ובספרי תניא כסות המיוחד ליום ולילה חייב בציצית רבי יהודה בן בבא אומר ביחוד בטלו חכמים את כסות של אשה מן הציצית ולא חייבו בטלית אלא מפני שבעלה מתכסה בו לכך נראה דכלאים בציצית שרי בין ביום בין בלילה בין לאשה כט]:

חדא מכלל דחבירתה איתמר. פירש בקונט׳ בתרייתא מכלל דקמייתא ואיפכא נראה דבתרייתא משמיה דשמואל קאמר לה:

ענשיתו [אעשה. כי האי] ◦ [שאין אדם חייב] לקנות טלית המחוייב אם אין לו פ) אבל עשה גמור אפילו בית דין שלמטה היו מכין אותו עד שתצא נפשו צ): **הכי** קאמר ליה טצדקי למפטר נפשך מציצית. ומ״מ אי לאו חובת גברא לא שייך למיענש עליה כיון דלית ליה ובקונטרס גרס אלא ומשמע דלא מוכח מידי:

רמינן ליה. פירשתי בפרק בתרא דנדה (דף סא:) ק):

ובלבד

מסורת הש״ס

א) כלאים פ״ט משנה ג, **ב)** [מגילה כט: וש״נ], **ג)** [לקמן מג:], **ד)** [עי׳ תוס׳ ברכות יד: ד״ה ויאמר], **ה)** [לעיל מ:], **ו)** [עי׳ תוס׳ לעיל מ. ד״ה סדין כו׳], **ז)** בזמן. רש״א, **ח)** ארוכה כפלים. נ״ק, **ט)** בקרנות האחד. נ״ק, **י)** חסידים הראשונים. נ״ק, **כ)** אדרבה. נ״ק, **ל)** לציצית הס״ד אח״כ ד״ה מי חייביה כו׳ בה הס״ד והשאר יש למחוק. נ״ק, **מ)** דלהאי רש״א, נ) ר״ל מקדש בלילה, **ס)** מקדש למדינה. נ״ק, **ע)** דוקא תחת ראשיהן אלא כנגד ראשיהן משום. נ״ק, **פ)** דרב קטינא סבר חובת טלית הוא עיין רש״א, **צ)** [כדאיתא כתובות פו.], **ק)** [וע״ע תוס׳ ברכות יח. ד״ה למחר וכו׳ ומ״ש שם על נידו],

◆

תורה אור השלם

1. גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ: דברים כב יב
2. לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה: משלי יז ה

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה שאם כפלה ותפרה שחייבת דלא תפשט: **(ב)** ד״ה איפשיט וכו׳ וכשנפשטה היה תחוב כולו: **(ג)** ד״ה נהי וכו׳ רחמנא אבל מי חייביה רחמנא לגברא לאהדורי:

◆

גליון הש״ס

גמ׳ טצדקי. עיין ערכין דף ג ע״ב תוס׳ ד״ה הכל חייבין: תוס׳ ד״ה ענשיתו וכו׳ שאין אדם חייב. עיין פסחים קיג ע״ב תוס׳ ד״ה ואין לו:

◆

לעזי רש״י

ברוק״ש [ברוקי״ש]. יתדות.
בשטי״ר. להכליב.
מנט״ל [מנטי״ל]. גלימה.

◆

רבינו גרשום

(וכן לענין איסורין דכלאי׳ דאי אין הקטן כדי להתכסות) וכן לענין איסורין דכלאים דכי אין הקטן מתכסה בו ראשו ורובו אף על פי שהגדול יוצא בה עראי אין בה משום כלאים: והתנן אין עראי פטור מאיסור כלאים. אלא חייב על עראי כעל קבע [illegible] בטלית קטנה: וכן לענין סדין בציצית אם אין הקטן מתכסה בו ראשו ורובו חייבת משום כלאים והיכי אומר אפי׳ בטלית פטורה אין בה משום כלאים: אלא מאי אפי׳ בטלית פטורה דקאמר שאם הטיל ציצית לסדין שכבר מוטלת לה ציצית בתחלה: והאמר ר׳ זירא חדא זימנא הטיל למוטלת כשרה. ההיא מכלל דהא איתמר: טלית כפולה שהיתה גדולה כשתים וכפלה חייבת בציצית ור׳ שמעון פוטר. ותני רמי ליה כשהיה כפולה וזימנין דמפשטא ולא קאי חוטא להדי כנף: בסיכי. [illegible] (חייבת) חובת טלית היא ואף על גב דלא מיכסיה בה אסור להניחה בלא ציצית: כיון שארגו בה ג׳ לאלתר כשנארגה כולה קודם שהיו מכסין בה היו מטילין לה ציצית קודם שתהא ראויה להתכסות אלמא דסברי דחובת טלית היא היינו דקאמר [illegible] ופליגא דמלאכא. מלאך ממש. סרבלא מקטורן שאין לו ד׳ כנפים. סדינא. לפי שאסרו תכלת בסדין לא הוה רמי: ענשיתו אעשה אם אין אדם מקיים מצות עשה כגון ציצית: א״ל בזמן ריתחא ענשינן אפי׳ אעשה: הא לא מיחייבא. סדינא וסרבלא בציצית: ודאי לאיכסויי טלית דבת חיובא לא חייביה רחמנא: אלא הכי קאמר ליה טצדקי כלומר הערמה קא עבדת לפטור נפשך דלא בעית למיכסי טלית דבת חיובא: כלי קופסא בגדים שמיוחדין לטליות ומונחין בקופסא בארגז: בזקן [illegible] למיתתו שיעטפוהו בה כשימות. בההיא שעתא ודאי לכי מיית ומיעטף בה רמינן לה ציצית משום לועג לרש [illegible] ת הדעת למת שמחשבין אותו פטור מן המצות. חוץ לג׳ אצבעות סמוך לכנף יתפור: נקרעה תוך ג׳ מקום [illegible] לא יתפור שמא ישייר מחוט של תפירה ויהיה ד׳ חוטין ומצטרף עמו ויעשה ציצית ויהי תעשה ולא מן [illegible] ה ולא מן [illegible] תעשה ולא [illegible] לית אחרת

עין משפט נר מצוה

כד א מיי׳ פ״ג מהלכות ציצית הלכה א וע״ש בכ״מ טוש״ע א״ח סימן טז בהג״ה:
כה ב מיי׳ פ״י מהלכות כלאים הלכה יח טוש״ע י״ד סימן שא סעיף ד:
כו ג מיי׳ פ״א מהלכות ציצית הלכה יז טוש״ע א״ח סימן י סעיף ו:
כז ד מיי׳ שם טוש״ע שם:
כח ה מיי׳ פ״ג מהלכות ציצית הלכה יא סמג עשין כו [טוש״ע א״ח סימן כד סעיף א]:
כט ו מיי׳ שם הלכה י ועיין בכ״מ טוש״ע א״ח סימן יט סעיף ב:
ל ז טוש״ע י״ד סימן שנא סעיף ב וע״ש בהג״ה:
לא ח מיי׳ פ״א שם הלכה יח טוש״ע א״ח סימן טו סעיף ד:
ט [מיי׳ שם הלכה יג]:
י [מיי׳ שם]:

◆

שיטה מקובצת

א] והא אמרה ר׳ זירא כו׳. ליכא למימר דפריך לשמואל מהא דהא לא שמעינן מידי מהא דלעיל דהו״א הטיל למוטלת כשרה כשפסק הראשון אבל כל זמן שלא פסק (אפילו) [אפשר] ציצית שלא במקום מצוה הוי אלא לשתוק מההיא דלעיל ואנא ידענא כיון דאינו חייב משום כלאים [הרי] דלא הוי ציצית שלא במקום מצוה משום דאי בעי בהאי מתכשר ואי בעי בהאי מתכשר א״כ פשיטא דהטיל למוטלת וחתך לראשון כשרה כך נראה להר״ם. תו״ח: ב] חדא מכלל חברתה כו׳. פ״ה (ההיא) [הך דהכא] אתיא מכלל ההיא דלעיל ולא נהירא דבההיא ליכא אמר שמואל וא״כ איך בא מכלל אידך אם שמענו לו כשרה מנא לך הא דהכא [אלא נראה איפכא דההיא דלעיל מהא דהכא] דכיון דשמע למה דקאמר ליה משמיה דשמואל רביה א״כ ס״ל כך מסתמא וגם קשה לפ״ה מה שפי׳ הר״ם דודאי מההיא דלעיל לא שמענו הך דהכא. תו״ח: ג] לבי רבה: ד] מיכסי בטלית: ה] תיבות של תכלת נמחק: ו] ענשיתו אעשה אע״ג דאמרינן [כתובות (דף פו)] עשה סוכה ואינו עושה כו׳ מכין אותו עד שתצא נפשו [התם מצוה הקבועה [אבל] ציצית אין זמנו [קבוע לא] ענשי אעשה כי האי: ז] לאכסויי מי חייביה ותיבות כי מיכסי טלית דלאו בת חיובא היא נמחק: ח] טצדקי כו׳ מכות פ״ה והשתא שפיר ענשינן [אי] חובת גברא אי חובת טלית. ומיהו משמע דבחובת גברא דוקא איכא עונש דלא הוה עביד וכולהו אחרים עבדי ליה דאי חובת טלית למה היה גוער בו ממה שהיה לבוש סדין והלא היה יכול לחייב נפשיה במצות בטלית אחד שהיה מונח בקופסא ואין זה טצדקי דשמא היה לו טלית מצויצת בבית ובכ״ת המלאך היה יודע שלא היה לו טלית אחר מ״מ היה לו לומר קנה לך טלית החייבת ולבוש לך שתרצה ולא היה לו לגעור בו על הלבשה. תו״ח: ט] טצדקי כו׳ משמע דקאי בין אחובת גברא בין אחובת טלית וי״מ דלא קאי אלא אחובת גברא אבל אחובת טלית לא קאי [דאי אפשר שלא] [דאפשר שיש] לו כלי קופסא שהיו בהן ציצית ולעולם פליגי אדמלאכא ובהלכות גדולות פסק הלכה דחובת גברא מדברכינן להתעטף בציצית כדאיתא בפרק במה מדליקין דמוכח דהדלקה עושה מצוה מדבריך להדליק נר של חנוכה: ט] בר ביסנא: י] עושהו. עי׳ ברכות (דף יח ע״א) בתוס׳ ונדה (דף סא) בתוס׳: יא] חוץ לשלש יתפור פ״ה דלא חיישינן שמא ישלים חוט התפירה עם הציצית דאין זה מקום ציצית תוך ג׳ לא יתפור שמא ישלים כו׳ ולא נהירא דאם כן תקשי ברייתא לרב הונא דקאמר ד׳ בתוך ד׳ ועוד דאמרי׳ בסמוך שלא יביא אמה על אמה ממקום אחר ותולה ומה ענין ושוין לזה של מעלה ועוד הא דאמר ר׳ זירא שמא יקרע סדינו בתוך שלש ויתפרני נימא דלא כר״מ אמרה למילתא דאי ר׳ מאיר הא אמר לא יתפור ופי׳ הר״י טלית שנקרע פי׳ הכנף נקרע ונפל מן הטלית מכל וכל חוץ לג׳ יתפור שלא נתבטל הכנף מתורתו הואיל ונשאר ג׳ על ג׳ דהוא שיעור חשוב וכשהוא תופרו חוזר לקדמותו אבל תוך ג׳ לא יתפור שנתבטל מתורת כנף והרי הוא כאלו נפל הציצית לבד ותפרם דבטלים שאינה תחובה בכנף כלל. וחכמים אומרים יתפור דלא נתבטל הכנף ושוין שלא יביא אמה על אמה ממקום אחר [ס״א פי׳ אם נקרע חצי טליתו ולא נשאר בה רק שתי ציצית לא יביא חצי טלית ממקום אחר שיש בה ב׳ ציציות ויתפרנו עם זה דהוי ליה תעשה ולא מן העשוי והשתא לא דמי להא דרבי זירא דמיירי שאין בו ציצית וחיישינן שמא יקרע כו׳ וישאר חוט התפירה ויסמוך עליו לציצית והכא מיירי שיש בה ציצית ולא דמי להא דרב הונא דלקמן דאיירי שיש בה ציצית והשתא ניחא נמי ושוין וכו׳ דאפי׳ למ״ד (חוץ לשלש לא) [תוך [illegible] פוטר כנף זה והשתא ניחא דאמרינן לעיל גזירה שמא יקרע סדינו תוך ג׳ כו׳ אלמא גזרינן שמא יקרע והשתא אמרינן דאפי׳ לכתחילה תופר ולא חיישינן שמא [illegible] לפי׳ הקונטרס (דלעיל) [דהכא] ודאי מיירי בסדין הרגיל לקרוע אבל שאר בגדים אף כי נקרע מילתא דלא שכיח היא ולא גזרו ביה רבנן. תו״ח: יב] לצאת בה [illegible] יד] למוטלת. ס״א ולהכי קרי ליה פטור משום דפטור מציצית בהני קמאי וכי שרא רחמנא כלאים בציצית אשתרי למצוה דציציות כשרים הוו הנך אחרונות: [illegible] להסר אותן ציצית שהיה בכפול והטיל בה אחרים כמצותן: מסייע לי׳ כו׳ הוא הס״ד ואח״כ מה״ד חסידים הראשונים: כא] דמלאכא הך דרבה: כב] רחמנא [illegible] ליה ביה לאחר מיתה ודאי רמינן ליה חוטין משום לועג לרש כו׳: כו] התפירה ושיניחם ויוסיף עליו חוטים לשם: כז] רחמנא עוד י״מ נהי דאשתרי בעידן עבודה [illegible] כמו כן טלית כיון שחייב בכל מקום מותר בלילה כמו ביום כו׳. תו״ח: כח] דלאו דוקא תחת ראשיהן משום: כט] אר״ת הא דאמר תכלת אין בה משום